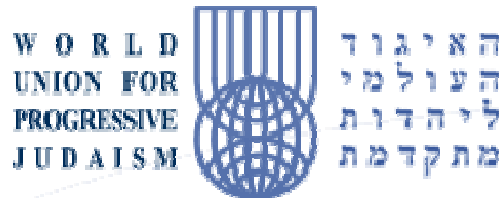


5774



Torah from Around the World

Roofdieren krijgen vrij spel als er valse eden gezworen worden, en de Naam wordt verbonden met mensonwaardige praktijken.

Ballingschap en vervreemding krijgen vrij spel als het doel alle middelen heiligt, liefde niet verbonden is met trouw, als de mens zijn schouders ophaalt over bloedvergieten en de aarde niet meer eerbiedigt.

Pirké Avot 5:10-6 en 5:10-7 [Spreuken over de Fundamenten, uitgave Amphora Books]

Sjabbat 19 september 2014 / 25 elloel 5774, Nitsawiem-Wajelech,
Dewariem/Deuteronomium 29:9 - 30:20 en 31:1-30

Tanach: blz. 410 - 417

Haftara bij Nitsawiem: Jesaja 60:10 - 63:9

Tanach: blz. 902 - 907

Haftara bij Wajelech: Hosjea 14:2, Micha 7:18-20

Tanach: blz. 1157 en 1193

Commentaar: Rabbijn Y.L. bat Joseph, directeur van het Sol Mark Centre for Jewish Excellence, BC, Canada en docent filosofie aan het Alexander College in Vancouver.

Vertaling: Frits Pront

[Het Engelse origineel](#)

Zonden die wij in het openbaar begaan
of in het geheim

Er zijn delen van de Tora die in het oog springen, al was het alleen maar door de manier waarop ze zijn opgeschreven op de Torarol zelf. Belangrijke letters zijn versierd met 'kroontjes', soms verschijnen er extra punten boven de woorden en in sommige gevallen zijn letters vergroot. In de sidra van deze week, Nitsawiem-Wajelech, staan er in vers 28 van hoofdstuk 29 ongebruikelijke punten boven de woorden *lanoe oel'wanenoe* („voor ons en voor onze kinderen”) en boven de eerste *ajin* in *ad-olam* („voor altijd”). De Tora vertelt ons: „*Wat verborgen is, behoort de Eeuwige onze God toe; wat openbaar is, komt ons toe. Wij en onze kinderen dienen ons altijd te richten naar alle bepalingen van dezewet.*” (Dewariem 29:28)

De joodse traditie kent verschillende verklaringen voor deze tekens en hoe zij ons inzicht verschaffen in begrippen als zonde en Goddelijke straf. In de Talmoed (bT Sanhedrin 43b) proberen de rabbijnen uit deze tekens op te maken welke zonden – begaan in het verborgene of voor iedereen zichtbaar – ten nadele van Jisraël zullen werken. Rabbi Juda is van mening dat wij alleen zullen worden gestraft voor zonden die wij heimelijk hebben begaan, en wel vanaf het moment dat wij de Jordaan zijn overgestoken. Rabbi Nechemja daarentegen houdt het erop dat God Jisraël niet zal straffen voor in het geheim begane zonden, maar het alleen verantwoordelijk zal houden voor zonden gepleegd in het openbaar, en wel vanaf het moment dat wij daadwerkelijk in het Beloofde Land zijn.

Het debat hierover werd voortgezet door de middeleeuwse filosofen. Zij bekommerden zich in het bijzonder over de vraag welke overtredingen vallen onder de rechtsbepalingen die door mensen zijn opgesteld, en voor welke overtredingen het oordeel en de straf in Gods hand blijven. Het openlijk honen van de wet heeft een schadelijke invloed op de gemeenschap en moet daarom vastberaden en op juiste wijze worden bestreden, opdat de cultuur en de normen van de gemeenschap en dat wat de gemeenschap verwacht met betrekking tot misdaad en recht, behouden blijven. Maar hoe staat het met 'verborgen zonden'? Hebben zij enige invloed op de gemeenschap? Volgens de chassidische denker rabbijn Mordechai Josef van Izbitza wordt „de zonde van iemand die een overtreding begaat in het verborgene, en waarvan niemand anders op de hoogte is, de voltallige gemeenschap van Jisraël niet aangerekend. Zijn zonde valt onder de verborgen zaken die Hasjem onze God toebehoort (en Hij beslist wat er met deze persoon zal gebeuren).” (Rabbijn Mordechai Josef van Itbitza, *Een Commentaar op de Tora*, uitg. Jason Aronson, New Jersey 2001, blz. 384-85). Dit houdt in dat een heimelijke zondaar misschien kan ontsnappen aan de rechtspraak op aarde, maar dat hij/zij uiteindelijk te maken zal krijgen met de Goddelijke gerechtigheid. Dit is een algemene leerstelling in zowel de joodse als de christelijke traditie: we kunnen misschien weggomen met zondigen in het geheim, maar alleen onze medemensen weten niet wat wij hebben gedaan. God ontgaat echter niets en het is God die de straf zal bepalen.

Maar is het echt zo dat als iemand een overtreding begaat zonder dat iemand ervan weet, de zonde van die persoon „geen zaak is van de hele gemeenschap?” Onze geloofsopvattingen zijn het richtsnoer voor onze daden, onze geloofsopvattingen vormen ons als individu. Als docent aan de universiteit word ik constant op de proef gesteld door studenten die proberen de zaak te bedriegen, ofwel door het plegen van plagiaat of door iets anders. We proberen een universiteitscultuur te creëren die aanzet tot succes, zonder dat men zijn toevlucht neemt tot academische fraude. Toen we deze kwestie onderzochten, vonden we de een na de andere studie die aantoonde dat verschillende vormen van academische fraude het gedrag van zowel professionals als academici negatief beïnvloedden en dat die ondermijning van de regels lang

aanhoudt. Jason M. Stephens, een wetenschappelijk hoofddocent van de faculteit Onderwijspsychologie van de Universiteit van Connecticut, bestudeert de fraude onder middelbare school leerlingen en merkt op: „Het effect van fraude is dat hoe vaker wij oneerlijke handelingen plegen, hoe meer wij cognitieve stoornissen ontwikkelen - we manieren vinden om onverschillig te worden over het frauderen en dat wij bijna vergeten hoe vaak wij ons eraan schuldig maken.” (Sparks, Sarah. D., Studies that shed light on how cheating impedes learning, *Education Week* 30.26, 2011,1 ERIC.Web, 2 juli 2013).

Onze daden vormen ons als individu en gemeenschappen worden opgebouwd door individuen die gezamenlijk de cultuur en normen van de gemeenschap vorm geven en wat de gemeenschap van zijn leden verwacht. Gegeven dit feit, kan het niet anders of het morele gehalte en het karakter van individuen heeft invloed op het morele gehalte het karakter van de gemeenschap.

De liturgie voor de Hoge Feestdagen erkent dit feit. Er zijn momenten in de dienst waarop er gelegenheid is voor het stil belijden van je persoonlijke tekortkomingen, maar de *widdoetj*, de openbare belijdenis [van tekortkomingen, nalatigheden en overtredingen, red.] tijdens de dienst, is een interessante mix van privé en openbaar. Het *Asjammoe* geeft een alfabetische opsomming van de zonden; we belijden ze ten overstaan van anderen. Het *Al Chet*-gebed wordt ook gezamenlijk gereciteerd, maar daarin worden zonden genoemd die wij zowel in het openbaar als in het verborgene hebben begaan: daden zowel als zonden begaan in ons hart. De specifieke geheime zonden blijven dus geheim; alleen de individuele overtreder en God weten ervan. Maar doordat we in het gezelschap van onze medemensen erkennen dat we ons eraan schuldig hebben gemaakt, worden we ons er misschien van bewust dat die daden invloed hebben op diezelfde medemensen, ook al zijn zij in het geheim gepleegd.

We horen dikwijls over mensen die ervan worden beschuldigd een ‘dubbel-leven’ te leiden - hun imago naar buiten toe strookt totaal niet met hoe ze privé zijn. De joodse traditie keurt een dergelijke tweedeling niet goed. Wat de Tora ons leert vormt de hoeksteen van een levenswijze die gericht is op gerechtigheid, heiligheid en mededogen in alles – in het verborgen leven en in het leven dat voor ieder zichtbaar is. „Handelingen in het verborgene gaan de Eeuwige onze God aan”, omdat zij een cesuur aanduiden in een alles omvattende levenswijze, een scheiding tussen wat wordt waargenomen door de ander en de realiteit. Het zou wel eens zo kunnen zijn dat wij en onze kinderen de eeuwigdurende lessen die de Tora ons biedt, alleen kunnen toepassen op daden die voor iedereen zichtbaar zijn. Maar een leven dat in alle opzichten joods is, vraagt van ons dat wij deze lessen zowel in het openbaar als in het verborgene naleven.